

Бишкек шаарынын №14 орто мектеби

Кыргыз тили жана адабияты кафедрасынын усулдук бирикмеси

Сабактан тышкары өткөрүлүүчү иш-чаралар

Бишкек шаарынын
№14 орто мектебинин

директору

А.Д. Казакбаева

**Мектеп ичинде өткөрүлүүчү
“Жаш манасчы 2022”
кароо сынагынын сценарийи**

Бишкек

2022-2023-окуу жылы

“Жаш манасчылар 2022”

(Музыка)

Сезимден кетпес Манасы (Ажара)

Сен дагы Кыргыз баласы

Мээсинен кетпес Манасы (Назик)

Мен дагы Кыргыз баласы

Акылдан кетпес намысы (Ажара)

Калкым алдагы Кыргыз баласы

Акындарыбыз жазгандай кайсы Кыргыз баласы болбосун Манас дегенде ичкен ашын жерге койбой койбойт. (Назик)

Улуу Манас ар бир кыргыздын жүргөнүн төрүндө, согуп турган тамырында каны менен кошо айланып жүрөт эмеспи. (Ажара)

Ал эми Улуу дүйнө кайсы гана Кыргыз болбосун кандай гана шарт болбосун ар убакта колдоп коштоп келет. (Назик)

Сиздер менен бирге “Жаш Манасчылар” аттуу иш-чараны ачык деп жарыялоого уруксат этициздер. (Чогуу)

Саламатсыздарбы агай-эжекелер, ата-энелер! (Ажара)

Урматтуу конокторубуз жана “Жаш манасчы” аземинин жалпы катышуучулары! (Назик)

Алтындай убактыларын бөлүп келген, бүгүнкү биздин иш-чарабыздын коноктору менен тааныштыра кетсек: (Ажара)

Мамлекеттик тилди өнүктүрүү боюнча Октябрь районундагы билим берүү борборунун жетекчиси Турдакунова Анара Турдакуновна

Элибиздин белгилүү манасчысы _____ (Назик)

Жаш манасчылар аземинин жүрүшүндө, манас айткан катышуучулардын арасынан эң алдыңкы үч окуучуну тандап алуубуз керек.

Эң жакшы манас айткан үч окуучуну тандоо үчүн комиссиянын төрайымы: Турдакунова Анара Турдакуновна, комиссиянын мүчөлөрү: мектептин директору Казакбаева Алтынкыз Дайырбековна, манасчы _____, кыргыз тили жана адабияты мугалими Исаканов Кубаныч Ажыматович. (Ажара)

Анда эмесе алгачкы сөз Бишкек шаарындагы №14 орто мектебинин директору Казакбаева Алтынкыз Дайырбековнага сөз берилет. (Назик)

Музыка

Алты шердин кенжеси

Алманын сүйгөн пендеси

Бабам Манас Султандын

Эрдиги бизге аманат.

“Жаш Манасчы” аземин баштап берүүгө манасчы
манас айтып берүү

Үчүн сахнага чакырабыз. (Назик)

Көкөтөйдүн ашынан кийин элибизде “Көкөтөйдүн ашы, көп чырдын башы” – деген лакап сөз калган. Дал ушул бөлүмдү бизге 7к-классынын окуучусу айтып берет. Алина “Көкөтөйдүн ашы”. (Ажара)

Аркан бою узарган

Түн ичинде суурса

Өрттөй болуп кызарган

Эң шамдагай курч

Болуп жоонун бетин майтарган

3к-классынын окуучулары: Адилет жана Азирет

“Манаска тизгин берилиши” (Назик)

Болкойгон жапжаш баланын

Шер экенин ким билди.

Чакырган аты Чоң Жинди

Мунун чын Манас атын ким билди.

1к- класстын окуучулары Умама жана Айзуура

“Манастын бала чагы” (Ажара)

Улутубуз Кыргыз

Туу тутабыз намыс

Урааныбыз Манас

Манас Манас, эр Манас

7к класс Жээнбек _____

(Назик)

Майлаган буудай жүздөнүп,

Күүгүм туман көздөнүп,

Өрттөй көзү бек жайнап,

Каары боюн чын кармап.

Манастын бала агын англис тилинде 6-к классынын окуучусу Арзымат жана
7к – классынын окуучусу Адина айтып берет. (Ажара)

Ушинтип Манас бакыршы,

Кыргыздап ураан чакырып,

Кара даакы жонунда,

Кара чокмор колунда.

4 к – классынын окуучулары Даниел, Ырыскелди, Арууке, Айденектин манас
айтуусун угалы. (Назик)

Көргөндүн көөнү бөлүндү,

Арт жагында баланын

кара көк жал көрүндү

Манасың жерге түшкөндө

Нур төгүлүп тоюнду.

Манастын бала чагын 7к-классынын окуучусу Мадина,

Манастын өлүмүн 6к-класстын окуучусу Назик орус тилинде айтышат.
(Ажара)

Сундурган найза тартпаган

Сумсайып жоодон качпаган

Душманга назар салдырбаган

Туштуштан каптап жоо келсе

Суурулуп артка кайтпаган.

3к классынын окуучулары: Татына “Манастын Чоң Додурду, Каман алтты жеңгенин, ал эми алтынай “Бакайдын Алтайга барышын” айтат. (Назик)

Кабыландай жойлогон

Калың Кыргыз элим бар

Манастан калган аманат

Кыргызстан деген жерим бар.

6к-классынын окуучусу Юсуф _____

7к классынын окуучусу Ажара Кызсайкал менен Манастын Беттешүүсүн айтып берет. (Назик)

Манасчыларыбыздын өнөрүнө баарыбыз чогуу күбө болдук.

Окуучуларыбыздын эмгегин баалоо үчүн калыстар тобунун төрөайымы Турдакунова анара Турдакуновнага сөз берели. (Назик)

Манас кыргыз элинин туу чокусу деп айтылгандай, ар дайым туу тутуп жүрөлү. (Ажара)

Ушуну менен Жаш Манасчылар аттуу иш-чараны жабык деп жарыялайбыз. Саламатта барыңыздар. (Чогуу)

№ 14 орто мектебинин
директору: А. Д. Казамбаева

15.03.2023 жыл

18.03.23.

Нооруз майрамын тосуу үчүн план.

Жалпы мугалимдер кыргыздын каада – салтарын кафедрасы менен көрсөтүшөт.

№	шмолор	Каада - салттар	Жооптуулар	колу	эскертүү
1	Башталгыч класстар (орус)	Кыз узатуу	Мария Кашымбековна Жазгүл Орозбековна		Идиш – аякты улуттук тамак ашын өздөрү алып келет.
2	Кыргыз тили кафедрасы	Бешике салуу	Б. Мамасалиевна Кенжеакун к А		Идиш – аякты улуттук тамак ашын өздөрү алып келет.
3	Гуманитардык кафедрасы	Тушоо кесүү	Ем Тамара Пазыловна		Идиш – аякты улуттук тамак ашын өздөрү алып келет.
4	Так илимдер жана математика кафедрасы	Келин алуу	Айжамал Бактыбековна Дамира Махамагжановна		Идиш – аякты улуттук тамак ашын өздөрү алып келет.
5	Администрация	Сөйкө салуу	Тажимырзаева Жумагүл Абдывахабовна		Идиш – аякты улуттук тамак ашын өздөрү алып келет.

6	Чарба жумушчулары	Бага берүү	Казиева Аида		Идиш – аякты улуттук тамак ашын өздөрү алып келет.
---	----------------------	---------------	--------------	--	--

Башталгыч класстар (орус) нооруз күнүн алып барат. (ысык тамак, чайын камсыздашат)

БЕКТЕМ

№ 14 орто мектебинин

директору: А. Д. Казакбаева

01.02.2023- жыл

Буйрук

№ 08.02.2023ж

Кыргызстанда жашаган этностордун эне тилин өркүндөтүү боюнча жана “21-февраль – Эл аралык эне тил күнүнө” карата өткөрүлүүчү иш – чаралардын айлык планы.

Республикалык жумалыктарды өткөрүү боюнча иш чаралардын программасына ылайык окуу жайларынын мектеп окуучулары үчүн “Мамлекеттик тил – достуктун жана биримдиктин тили” Октябрь району №14 мектеп.

Буйрук кылам.

Төмөнкү иш – чаралар өткөрүлсүн.

№	Иш – чаралар	Программанын жүрүшү	Өтүлгөн күнү	Кабинет	Жооптуулар	Эскертүү
1	Класс жетекчилер арасында улуттарды тандоо.	Улуттарды тандоо	08-02 2023ж	25каб	Ж.А.Тажимырзаева	
2	“Мамлекеттик тил достуктун жана биримдиктин тили” “ видео куттуктоолор.	Эки тилде айтып берүү; (2, 3 мүнөт) Саламдашуу . Тарыхы, маданияты, Үрп-адаты, каада - салттарын көрсөтүп берүү	16.02 2023ж Шаарга 20.02 2023.		Класс жетекчилер.	

3	<p>Көргөзмө уюштуруу “Канча тил билсең, ошончо дил билесиң”. Тарбиялык саат өткөрүлсүн. Эскертүү: (тарбиялык саат өтүлүп жаткан учурда улуттук кийимин кийүү шарт)</p>	<p>А – 4 жалтырак каттуу (глянцевый) кагазга чыгарат. Мамлекеттин агы, белгилүү инсандары, жаратылышы, улуттук формасы, тамак – ашы, улуттук оюндары, улуттук аспаптары башка улуттардан өзгөчөлүктөрүн чыгарып фойега доскаларга чаптап чыгаруу. Тарбиялык сабактардын иштелмелери ташпырылсын.</p>	17.02 2023ж	фойе	<p>Башталгыч класстардын жетекчиси: Бактыгүл Белкожоевна ШМО Кыркабай к Ч Башталгыч класстын жалпы мугалимдери.</p>	
4	<p>“Улуттар аралык достук күнү” 5-11- класстар арасында фестиваль өткөрүлсүн.</p>	<p>Эки тилде(5 мүнөт) Саламдашуу Үрп адаты, каада – салтын аткаруу Бий , Ыр</p>	21.02 2023ж	Актый зал		
5	<p>“Тил – достуктун ачкычы ” изилдөө долбоору. Азербайджан улуту көрсөтүлөт 11- класстын окуучусу Акылай</p>	<p>Elmira tokonovna@mail.ru Эки тилде аткаруу Эки окуучу улуттук формада болуусу шарт(ш). Программа; - Саламдашуу ; - Үрп адаты, каада- салты; - Тамак- ашы; - Өзгөчөлүгү; - Кыргыз эли менен окшоштугу</p>	14.02 2023ж 17.02 2023ж		<p>Мугалим : Бабиршаева Наргиза Курманбековна</p>	

6	“Эне тил жана руханий маданият” Көркөм окуу (поэзия)	5 мүнөттө .Аткаруу чеберчилиги, Эмоционалдуулугу; .Формалары; .Убакыггы туура пайдалануусу .Тилинин жатыктыгы, сөздөрдү так, туура, жеткиликтүүлүгү;	08.02 2023ж		Мугалимдер: Г.Б.Сыдыкова. А. Кенжеакун кызы Н.К.Бабыраева Б.М. Карыбекова	Эскертүү: Башка улуттун окуучулары
7	“Мен кыргыздын жараны “ агалышында флешмоб даярдоо. Мыктыларын сайттарга жүктөө	Elmira tokonovna@mail.ru жүктөө 7-а.б.к флешмоб 8- а. б. 9- а. б. 10а-11а	17.02 2023ж Шаарга 21-02 2023ж		7а Д.Турсункуловна 7б Д.Равшановна 7к А.Кенжеакунуовна 8а А. Бактыбековна 8б А. Азисовна 10а Д. Равшановна 11а Э.Николаевна	Эскертүү: Окуучулар сабактан бошотулат.
8	Жаш манасчы тобун түзүп, тегерек (кружок) ачуу	6-11 - класстардын окуучулар кагыша алышат. 9 окуучу тандалды. Жуманын шейшемби жана бейшемби күндөрү саат 12-10дон 15- 00 го чейин болот. Апрель айына чейин.				
9	Жыйынтыктоо	Маалым кат жазылат	28.02.23		Ж.А.Тажимырзаева	

Иш – чаранын өтүлүшүндө жооптуу Мамлекеттик тил боюнча директордун орун басары А.Ж. Тажимырзаевага жүктөлсүн.

БЕКИТЕМ
№ 14 орто мектебинин
директору: А.Д.Казакбаева

01.03.2023- жыл

3- март Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик Туусун кабыл алынган күнү жана улуттук баш кийимди урматтоо менен Ак калпак күнүн белгилөө.

Республикалык жумалыктарды өткөрүү боюнча иш - чаралардын программасына ылайык окуу жайларынын мектеп окуучулары үчүн “Мамлекеттик Туусунун алдында биригүү” Октябрь району №14 мектеп.

№	Иш -чаралар	Программанын жүрүшү	Өтүлгөн күнү, сааты	Кабинет	Жооптуулар	Эскертүү
1	Мугалимдер кеңешмесин өткөрүү	Бир айлык планды тааныштыруу	01.03. 2023-ж	25	Мамлекеттик тил боюнча директордун орун басары Ж.А.Тажимырзаева	
2	3-март КР Туу күнүн белгилөө	Окуучулар линейкага тизилүү менен салтанаттуу кечени өткөрүү.	3-март саат 7-45те	Ачык асманда	Уюштуруучу : М.Д.Алиева Мамлекеттик тил боюнча директордун орун басары Ж.А.Тажимырзаева	
3	КР мамлекеттик Туусун көтөрүү. Гимн жанырат.	10-11-окуучулары КР Туусун жана ак калпакты алып кирет	саат 7-45те 03.03.23ж		10-11 класс	
4	Кыргыз тили жана адабият мугалимдери Г.Б.Сыдыкова Б.М. Карыбекова доклад окуйт	КР Туусу жана ак калпак күндөрүнүн жаралыш тарыхы жөнүндө.	саат 7-50 дө 03.03.23ж		Г.Б.Сыдыкова Б.М.Карыбекова	

	(2 мүнөт)								
5	Көркөм окуу 5к.бк.7к окуучулар	Мамлекеттик туу жана ак калпак тууралуу	саат 7-52де			Кыргыз тили жана адабият мугалим Г.Б. Сыдыкова Б.М. Карыбекова Кенжеакун кызы Арзыгүл			
6	Мекен тууралуу ырлардан	Хор: "Бишкегим"	саат 7-54 тө			Наргиза Бабиршаева Курманбековна			
7	8 - класстар арасында флешмоб	яКыргыз жери	саат 7-57 де			Айжамал Бактыбековна Аида Азизовна			
8	Ак калпак күнүн КР Туусу менен кошо белгилөө себеби 5- март дем алыш күнгө туура келди.	Класс жетекчилер 3- март күнү тарбиялык саат өткөрүү. Тема : КР желеги жана Ак калпак күнү боюнча.	3-март Саат 8-00	Ар бир предмет ник өтөт. Класс жетекчи.		Мугалимдер Класс жетекчилер.			
9	Фото отчет алабыз тарбиялык саатардан	Цоорго тапшырылат	саат 8-10			Кенжеакун кызы Арзыгүл Акылбек кызы Айгерим			
10	КР Туусу жана Ак калпак күнүнө карата окуучулар арасында кереге кеңешме өтүлөт.	9 – 10 – класстар арасында улуу күндүн урматына презентациялоо	Саат 11- 00до	Актовы й залда		К.А. Исаканов Б.К. Дүйшөева			
11	Тактайчаларга КР Туусун жана Ак	тарыхын	2-март	фое		Акылбек кызы Айгерим Ж.А. Тажимырзаева.			

	капак күнүн жасалгалоо					
12	Нооруз күнүн белгилөө	Кыргыздын каада-салттарынан аткаруу			Жалпы мугалимдер	
13	Маалым кат.				Ж.А. Тажимырзаева	

Иш – чаранын өтүлүшүндө жооптуу Мамлекеттик Тил боюнча директордун орун басары А.Ж. Тажимырзаевага жүктөлсүн.

Бекитем

№14 орто мектебинин

директору А. Д. Казакбаева

« ___ » _____ 2022-жыл

“Жаш манасчылар 2022”

(Музыка)

Сезимден кетпес Манасы (Ажара)

Сен дагы Кыргыз баласы

Мээсинен кетпес Манасы (Назик)

Мен дагы Кыргыз баласы

Акылдан кетпес намысы (Ажара)

Калкым алдагы Кыргыз баласы

Акындарыбыз жазгандай кайсы Кыргыз баласы болбосун Манас дегенде
ичкен ашын жерге койбой койбойт. (Назик)

Улуу Манас ар бир кыргыздын жүргөнүн төрүндө, согуп турган тамырында
каны менен кошо айланып жүрөт эмеспи. (Ажара)

Ал эми Улуу дүйнө кайсы гана Кыргыз болбосун кандай гана шарт болбосун
ар убакта колдоп коштоп келет. (Назик)

Сиздер менен бирге “Жаш Манасчылар” аттуу иш-чараны ачык деп
жарыялоого уруксат этиңиздер. (Чогуу)

Саламатсыздарбы агай-эжекелер, ата-энелер! (Ажара)

Урматтуу конокторубуз жана “Жаш манасчы” аземинин жалпы
катышуучулары! (Назик)

Алтындай убактыларын бөлүп келген, бүгүнкү биздин иш-чарабыздын
коноктору менен тааныштыра кетсек: (Ажара)

Мамлекеттик тилди өнүктүрүү боюнча Октябрь районундагы билим берүү
борборунун жетекчиси Турдакунова Анара Турдакуновна

Элибиздин белгилүү манасчысы _____ (Назик)

Жаш манасчылар аземинин жүрүшүндө, манас айткан катышуучулардын арасынан эң алдыңкы үч окуучуну тандап алуубуз керек.

Эң жакшы манас айткан үч окуучуну тандоо үчүн комиссиянын төрайымы: Турдакунова Анара Турдакуновна, комиссиянын мүчөлөрү: мектептин директору Казакбаева Алтынкыз Дайырбековна, манасчы _____, кыргыз тили жана адабияты мугалими Исаканов Кубаныч Ажыматович. (Ажара)

Анда эмесе алгачкы сөз Бишкек шаарындагы №14 орто мектебинин директору Казакбаева Алтынкыз Дайырбековнага сөз берилет. (Назик)

Музыка

Алты шердин кенжеси

Алманын сүйгөн пендеси

Бабам Манас Султандын

Эрдиги бизге аманат.

“Жаш Манасчы” аземин баштап берүүгө манасчы _____ манас айтып берүү

Үчүн сахнага чакырабыз. (Назик)

Көкөтөйдүн ашынан кийин элибизде “Көкөтөйдүн ашы, көп чырдын башы” – деген лакап сөз калган. Дал ушул бөлүмдү бизге 7к-классынын окуучусу айтып берет. Алина “Көкөтөйдүн ашы”. (Ажара)

Аркан бою узарган

Түн ичинде суурса

Өрттөй болуп кызарган

Эң шамдагай курч

Болуп жоонун бетин майтарган

3к-классынын окуучулары: Адилет жана Азирет

“Манаска тизгин берилиши” (Назик)

Болкойгон жапжаш баланын

Шер экенин ким билди.

Чакырган аты Чоң Жинди

Мунун чын Манас атын ким билди.

1к- класстын окуучулары Умама жана Айзуура

“Манастын бала чагы” (Ажара)

Улутубуз Кыргыз

Туу тутабыз намыс

Урааныбыз Манас

Манас Манас, эр Манас

7к класс Жээнбек _____

(Назик)

Майлаган буудай жүздөнүп,

Күүгүм туман көздөнүп,

Өрттөй көзү бек жайнап,

Каары боюн чын кармап.

Манастын бала агын англис тилинде 6-к классынын окуучусу Арзымат жана
7к – классынын окуучусу Адина айтып берет. (Ажара)

Ушинтип Манас бакырыш,

Кыргыздап ураан чакырыш,

Кара даакы жонунда,

Кара чокмор колунда.

4 к – классынын окуучулары Даниел, Ырыскелди, Арууке, Айденектин манас
айтуусун угалы. (Назик)

Көргөндүн көөнү бөлүндү,

Арт жагында баланын

кара көк жал көрүндү

Манасың жерге түшкөндө

Нур төгүлүп тоюнду.

Манастын бала чагын 7к-классынын окуучусу Мадина,

Манастын өлүмүн 6к-класстын окуучусу Назик орус тилинде айтышат.
(Ажара)

Сундурган найза тартпаган

Сумсайып жоодон качпаган

Душманга назар салдырбаган

Туштуштан каптап жоо келсе

Суурулуп артка кайтпаган.

3к классынын окуучулары: Татына “Манастын Чоң Додурду, Каман алпты жеңгенин, ал эми алтынай “Бакайдын Алтайга барышын” айтат. (Назик)

Кабыландай жойлогон

Калың Кыргыз элим бар

Манастан калган аманат

Кыргызстан деген жерим бар.

6к-классынын окуучусу Юсуф _____

7к классынын окуучусу Ажара Кызсайкал менен Манастын Беттешүүсүн айтып берет. (Назик)

Манасчыларыбыздын өнөрүнө баарыбыз чогуу күбө болдук.

Окуучуларыбыздын эмгегин баалоо үчүн калысстар тобунун төрөайымы Турдакунова анара Турдакуновнага сөз берели. (Назик)

Манас кыргыз элинин туу чокусу деп айтылгандай, ар дайым туу тутуп жүрөлү. (Ажара)

Ушуну менен Жаш Манасчылар аттуу иш-чараны жабык деп жарыялайбыз.
Саламатта барыңыздар. (Чогуу)

Бишкек шаарынын
№14 орто мектебинин

директору

А.Д. Казакбаева

**5-март “Ак калпак” күнүнө карата
өткөрүлүүчү линейканын
сценарийи**

Бишкек

2022-2023-окуу жылы

Бекитемин
№14 орто мектебинин
директору
А.Д.Казакбаева

5-март “Ак калпак” жана 3-март “Мамлекеттик Туу” күнүнө карата өткөрүлүүчү линейканын сценарийи

- 1. КР Гимни**
- 2. Мамлекеттик Туу жана кийизден жасалган Ак калпак алынып келинет**
- 3. Мектеп директору А.Д.Казакбаевага сөз берилет**
- 4. Калпактын түрлөрү менен тааныштыруу (7-класстар)**
- 5. Флешмоб**

Гимн ырдалып, Туу жана Ак калпак алынып келинет.

Мектептин директору куттуктоо сөзүн сүйлөйт.

Алып баруучу: Саламатсыздарбы урматтуу мугалимдер, окуучулар жана ата-энелер. Бүгүн бизде улуу күн анткени эки күндү чогуу майрамдап жатабыз.

1.5-март “Ак калпак күнү”, 2. 3-март “Мамлекеттик Туу” күнү. Майрамыбыз кут болсун дейли дагы кезекти баарыбызга бул күндөрдүн тарыхын баяндоого берели.

(доклад окулат)

Асманда жылдыз көрсөң Чыңгыз деп бил,

Ак калпак кийгендерди кыргыз деп бил. – дегендей Ак калпактын түрлөрүн тааныштыруу үчүн 7к класстын окуучуларын чакырабыз.

(калпактын түрлөрү менен тааныштырышат.)

3. Ал эми жигит үйлөнгөндө ага кыюсу кара калпак кийгизишкен.
Когда молодой парень жениться, то калпак где края чёрного цвета.

Когда молодой парень жениться, то он одевает калпак края которого чёрного цвета.

4. Эгерде үйлөнүп кайра ажырашса же аялы каза болуп калса кара калпак кийгизген.

Если мужчина развёлся или вдовцом то он одевает калпак чёрного цвета.

5. Аппак калпакты айылдагы кадыр-барктуу жана айылдын акылдуу адамына кийгизип, аны төргө өткөрүшкөн.

Белый калпак одевали мудрые мужчины которых уважали.

6. Ал эми бийлик ээлери “Бакай калпак” кийишкен.
“Бакай калпак” одевали владельцы или знатные люди
(Нуртилек, Сауле, Изат, Альмира, Юля, Катя, Айман)

Алып баруучу:

Асмандан жарык көрсөң жылдыз деп бил,

Ак калпак кийгендерди кыргыз деп бил.

4к-класстын окуучулары көркөм ыр айтышат.

Ак калпагы кыргыздын,
Жарчысы бол достуктун
Ак калпагы кыргыздын,
Элчиси бол тынчтыктын.

Ак мөнгүсү ааламдан тынчтык тиреп,
Ак чокулар даңкайып асман тиреп.
Ала-Тоодой апапак ак калпакты,
Ак тилектүү апапак кыргыз кийет

Кийгенде башка жарашкан,
Суктанып баары карашкан.
Ак калпак калгшан мураска
Атабыз айкөл манастан.

4-класстын окуучулар ак калпак кийип флешмоб бийлешет.